

Inclusie en diversiteit

“Kinderen hebben behoefte aan zowel spiegels als ramen. Veel gekleurde kinderen zien de wereld alleen via ramen en zij hebben spiegels nodig. Andere kinderen zien alleen spiegels en zij moeten de wereld ook door ramen leren zien”. Sharron McElmeel

Diversiteit gaat over de soorten verschillen die we met elkaar kunnen ervaren. Dat kunnen zichtbare verschillen zijn (huidskleur, man/vrouw, leeftijd) en onzichtbare (gender, religie, cultuur, karakter, overtuiging, kwaliteiten, politiek enz.)¹.

Inclusie gaat over wie ergens aan mag meedoen, wie mag meepraten en wie meebeslist en vooral wie niet. Dus wie het gevoel heeft buitengesloten te worden².

Bij Creëer en Leer willen wij inclusiviteit stimuleren. Dat doen we door lesmateriaal te ontwikkelen waarmee de mix van verschillen goed tot uitdrukking komt. Creëer en Leer doet dat op de volgende manieren:

- In het lesmateriaal gebruiken we afbeeldingen en film waarmee we recht doen aan de diversiteit van de samenleving. Denk hierbij aan de zichtbare verschillen zoals leeftijd, man/vrouw, huidskleur en fysiek vermogen.
- In de verhalen die onderdeel zijn van lessen nemen we onzichtbare verschillen (zoals taal, religie, gezinssamenstelling, normen en waarden, functie, opleiding, seksuele geaardheid, culturele achtergrond, talenten, overtuigingen) op. Ter illustratie: als we het hebben over een gezin spreken we niet standaard over een vader en een moeder maar gebruiken we ook andere gezinssamenstellingen.
- Zowel zichtbare als onzichtbare verschillen nemen we als thema voor een les. Zo is er aandacht voor verschillende feesten en religies, gewoonten, voorwerpen, architectuur, gezinssamenstelling en huidskleur³.
- In de betekenisbouwsteen gebruiken we bewust voorbeelden waarmee diversiteit tot zijn recht komt. Denk bij muziek aan een rap of Surinaamse liedjes, bij drama aan een verhaal van Mylo Freeman (Prinses Arabella is jarig) en bij beeldend gebruiken we werk van kunstenaars die recht doen aan de multiculturele samenleving (bijvoorbeeld Erwin de Vries van Nationaal Monument Slavernijverleden).

Leerkrachten kunnen het materiaal van Creëer en Leer gebruiken om allerlei verschillende stemmen in de klas te laten spreken en daarmee zowel spiegels als ramen te bieden voor hun leerlingen.

Kunst- en cultuureducatie is ook nog op andere manieren heel geschikt om inclusiviteit in het onderwijs te stimuleren.

1. Soms hoor je leerlingen zeggen: ‘Ik ben goed in de verkeerde dingen’. Deze leerlingen krijgen door de manier waarop onderwijs wordt gegeven het gevoel er niet bij te horen. De talenten die zij hebben, bijvoorbeeld op het gebied van vormgeven en ambacht, worden als niet of minder waardevol gezien. Het is de taak van een leerkracht er voor alle leerlingen te zijn en ook aan deze leerlingen mee te geven dat hun talenten zinvol zijn. Dat begint met een duidelijke en structurele plaats van kunst- en cultuureducatie in het onderwijsaanbod.

2. Het bekijken van een vraagstuk vanuit allerlei invalshoeken levert nieuwe ideeën op. Diversiteit kan door de variëteit aan denkbeelden leiden tot creativiteit en innovatie. Met andere woorden, het is heel leerzaam om leerlingen te laten inzien dat ze elkaars verschillen juist kunnen benutten. Binnen kunst- en cultuureducatie kun je daar volop mee experimenteren.

---

¹ <https://jamcultures.nl/diversiteit-en-inclusie/wat-is-diversiteit/>

² <https://jamcultures.nl/diversiteit-en-inclusie/wat-is-inclusie/>

³ Kijk ter illustratie naar de volgende lessen: Baas boven baas, Kleurrijk Nederland, Gezinssamenstelling, Moskee in spe, Geen doorsnee moskee, Paralympics, Op grote schaal (Suikerfeest), Elmerdag, De mooiste vis van de zee, Feestdagen, Beroepen, Werkomstandigheden, Emoties, de arme weeskinderen, armoede, Bikkel en Storm, Beroepenspel, Carnaval in Rio.